

noemde brief schrijft dat het in het vervolg verschoond wil blijven van een essayeur die zo weinig in de munt te zeggen heeft en voor de Compagnie van weinig nut is. Uit het overzicht van de kosten van essayeergereedschappen en hun reparatie blijkt dat daar in de jaren 1726 tot 1731 per jaar nog geen f 500,- en in 1761/62 en 1762/63 ruim f 1800,- voor is opgevoerd. Bovendien is opgedragen die gekochte gereedschappen, [fol. 937] die zeker onder jan Hendrik Haghadamius zijn, aan het opperhoofd te Kasimbazar over te dragen. Ze moeten in de boeken worden opgenomen en er mag slechts f 500,- per jaar voor onderhoud voor uitgetrokken worden. Men is tevreden met de invordering van een restant van f 441,- aan munten, maar er is op aangedrongen het overige ook te vereffenen, omdat volgens de brief van 11 januari 1766 de naib suba Mhameth Rezachan de dienaren in de munt had bevolen het oude restant in overeenstemming met de verwerkte hoeveelheden te voldoen. In die brief wordt ook gemeld hoe het zilver in de munt is behandeld. [fol. 938] Er is kennis van genomen dat bij het essayeren van 11 ropia's maar twee 11 penningen, 20 grein hebben bevat en de overige $17\frac{1}{2}$ tot 11 penningen, 18 grein. De aanwending van geld wordt in de brieven uitvoerig behandeld en in de memorie bij de brief van 11 januari 1766 over begin september 1764 tot eind augustus 1765 is per eind augustus op de rekening voor Compagnies dorpen voor reparatie en onderhoud van wegen f 15.069 opgevoerd. Dit is te veel en daarom is het bestuur opgedragen een gespecificeerde rekening op te maken, waaruit de noodzaak en de deugdelijkheid van deze uitgaven blijkt. [fol. 939] De memorie van uitgaven over begin september 1765 tot eind januari 1766, gevoegd bij de brief van 20 maart, is zozeer vol fouten en verward dat zelfs de te transporteren bedragen van eind augustus niet overeenkomen met het bedrag per begin september. Men kan er zich geen oordeel over vormen en ze is in handen van de visitateur-generaal gesteld. Zijn rapport toonde aan hoe slordig men is geweest. Men zond het bestuur daarvan een kopie en maakte het een ernstig verwijt dat zo een slordige en verwarde memorie niet geaccepteerd kan worden. De opsteller moet ter verantwoording worden geroepen. [fol. 940] Men dient voortaan veel preciezer te zijn en mocht het onmogelijk zijn om deze memorie van uitgaven gereed te hebben als de laatste schepen van het seizoen vertrekken, dan moeten in de laatste brief aan het slot de geleende gelden vermeld worden, zodat de bestelling van contanten beter beoordeeld kan worden. Uit de brieven bleek het gebrek aan contanten al, de middelen om dit op te vangen en de nadelige gevolgen voor de textielhandel. Daarom is men er tevreden over dat er in oktober tegen [fol. 941] assignaties op Nederland sicca ropia 1.472.742,- opgenomen kon worden. Zo konden er voorschotten verleend worden, obligaties worden afgelost en konden de buitenkantoren geholpen worden. Dit is goedgekeurd, omdat er nu vier volledig beladen retourschepen konden vertrekken. Uit de brieven naar Nederland bleek evenwel dat er tegen de voorschriften assignaties van 50.000 en 100.000 ropia's zijn uitgegeven. Daarom is er een uittreksel uit de laatste brief uit Nederland gezonden, waarin staat dat een assignatie niet hoger dan f 40.000,- mag zijn. Het is een goede maatregel dat het bestuur, bij het verstrijken van de tijd te Patna om voorschotten voor levering van opium te verlenen, ropia 80.000,- op interest heeft opgenomen. [fol. 942] Ook is het juist dat het bestuur te Patna daarvoor $\frac{3}{4}$ % rente per maand mag betalen, maar ook dat er aan herinnerd is dat er slechts bij hoge noodzaak wissels getrokken mogen worden. Het bestuur moet daarop letten. Er is overwogen wat er over de inkoop van textiel is geschreven.)

Zo hebben wij geaprobeert dat zij, ingevolge het vermelde bij hunnen brief van den 11 April 1765, zommige kooplieden, welke in stede van de op leverantie ontvangene, of hunne eigen penningen na de weefplaatsen te zenden, dezelve elders employeerden om eerst laat in den tijd de hen ter bezorging opgedragene lijwaten bij andere op te kopen, ernstig hadden gerecommandeert zig daarvoor in 't vervolg te wagten, op bedreiging van hen anders uit den dienst te zullen zetten, wijl zulks zekerlijk tot prejudicie van den inzaam, of tot de leverantie van slegte sortementen zoude strekken.

Fol. 942v-943r.

(Uit de brief van 27 augustus 1765 blijkt dat de kooplieden hebben geklaagd, dat zij